FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT G. REISCHL FREMSAT DEN 5. FEBRUAR 1981 [1]

Høje Domstol.

Firma Blanckaert & Willems — i hovedsagen sagsøgt og sagsøger under revisionsanke — driver en fabrik i Belgien. »Möbelagentur« Hermann Bey, Aachen, arbejdede som selvstændig repræsentant (Vermittlungsvertreter — mellemmand eller handelsagent) for det nævnte firma — og åbenbart også for andre belgiske møbelfabrikker — i henhold til en mundtlig aftale af 1960. Firma Bey's vederlag herfor var en provision på 5 % beregnet efter værdien af hver salgsaftale, firmaet formidlede. Andre opgaver for firma Blanckaert & Willems — varetagelse af klarering og transport af varer, hvervelse af andre repræsentanter — blev af firmaet betalt med et særtillæg på 2 % af nettoomsætningen i Forbundesrepublikken Tyskland.

Ved skrivelse af 30. november 1975 ansatte firma Bey fru Trost, Aachen, der i hovedsagen er sagsøger og sagsøgt under revisionsanke — som ny repræsentant for firma Blanckaert & Willems. Skrivelsen havde følgende ordlyd:

»På vegne firma Blanckaert & Willems i Eeklo, Belgien, overdrager jeg Dem herved repræsentationen af dette firma for området Rhein-Ruhr/Eifel/Süd-Westfalen.

De rejser direkte i firma Blanckaert & Willems' navn. Herfra modtager De tillige en provision på 5 %.

Jeg skal imidlertid høfligst anmode Dem om, at alle ordrer alene sendes til min adresse i Aachen.

Jeg håber, at De har forståelse herfor. Når jeg nemlig skal stå til regnskab overfor Dem, må jeg også have kendskab til hver enkelt kontrakt.

Selvfølgelig vil Deres navn som agent blive angivet på alle kopier.

Jeg håber på et godt samarbejde med Dem . . .«.

For det arbejde, som fulgte af samarbejdet med fru Trost, betalte firma Blanckaert & Willems Bey en såkaldt ekstra provision.

Fra januar 1977 arbejdede firma Bey åbenbart ikke længere for firma Blanckaert & Willems. Ved skrivelse af 14. december 1976 havde firma Blanckaert & Willems også meddelt fru Trost, at hun pr. 30. januar 1977 skulle ophøre med at arbejde for firma Blanckaert & Willems. Grunden hertil er åbenbart, at firma Blanckaert & Willems dels ikke var tilfreds med fru Trost's arbejde som handelsagent, dels ikke var indforstået med, at fru Trost ved siden af arbejdede som handelsagent for andre møbelfabrikker.

Herpå anlagde fru Trost sag mod firma Blanckaert & Willems ved Landgericht Aachen med påstand om, at sagsøgte dømtes til betaling af endnu ikke erlagte provisionsbeløb og af et beløb for handelsagenturs-goodwill, jf. den tyske Handelsgesetzbuch, § 89, litra b), der betales efter afslutning af handelsagenturforholdet som tillæg til de allerede betalte provisioner. Beløbet er kompensation for den af handelsagenten oparbejdede kundekreds. Under denne sag bestred firma Blanckaert & Willems den pågældende rets internationale kompetence. Landgericht Aachen afviste sagen med den begrundelse, at betingelserne

1 — Oversat fra tysk.

hverken i artikel 5, nr. 1, eller i artikel 5, nr. 5, i Konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, forelå opfyldt (herefter benævnt domskonventionen). Det hedder i artiklen:

»En person, der har bopæl på en kontraherende stats område, kan sagsøges i en anden kontraherende stat:

1. i sager om kontraktforhold, ved retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes:

...

5. i sager vedrørende driften af en filial, et agentur eller en lignende virksomhed, ved retten på det sted, hvor virksomheden er beliggende.«

Oberlandesgericht Köln ophævede denne dom og hjemviste sagen til Landgericht. Efter Oberlandesgericht's opfattelse er Landgericht Aachen kompetent, fordi firma Bey må antages at være et agentur for sagsøgte efter betydningen i domskonventionens artikel 5, nr. 5, og fordi det antages, at sagsgenstanden hidrører fra agenturets drift. For denne bedømmelse var det afgørende, at firma Bey betegnede sig som agentur og i 20 år have været repræsentant for firma Blanckaert & Willems. Desuden lagde retten vægt på, *at* firma Blanckaert & Willems var blevet pålagt og bemyndiget til med fru Trost at indgå repræsentationskontrakt med langvarig løbetid, *at* firma Bey var undergivet firma Blanckaert & Willems' kontrol og ledelse, *at* de kontrakter, som fru Trost formidlede, via firma Bey skulle fremsendes til firma Blanckaert & Willems, og *at* firma Bey også betegnede sig som firma Blanckaert & Willems' »salgsleder«.

I den revisionsankesag, der blev anlagt af det sagsøgte firma Blanckaert & Willems, udtalte Bundesgerichtshof, at kompetence ikke ville kunne antages på grundlag af domskonventionens artikel 5, nr. 1, fordi det efter de relevante tyske retsregler gælder, at opfyldelsesstedet for de omtvistede provisions- og kompensationskrav er skyldnerens forretningssted. Videre udtalte Bundesgerichtshof, at udgangspunktet hvad angår konventionens artikel 5, nr. 5, må være, at firma Bey og fru Trost var handelsagenter for firma Blanckaert & Willems, og i den egenskab burde være bedømt som selvstændige erhvervsdrivende, jf. den tyske Handelsgesetzbuch, § 84, stk. 1. I hvert fald kan det efter rettens opfattelse ikke antages, at firma Bey havde indgået en funktionærkontrakt, jf. Handelsgesetzbuch, § 84, stk. 2, eller stod i et tjeneste- eller arbejdsforhold i øvrigt, selv om firma Bey — fordi firmaet skulle modtage de af fru Trost formidlede kontrakter og fremsende dem — stod under firma Blanckaert & Willems' kontrol og ledelse. Spørgsmålet er altså, om en sådan handelsagenturvirksomhed, hvorunder der ikke har bestået ubetinget selvstændighed, må antages at være drift af et agentur efter betydningen i domskonventionens artikel 5, nr. 5. Hvis der må svares bekræftende herpå, må det undersøges, om der ved søgsmålet om betaling af provision og agentens goodwill foreligger en sag vedrørende firma

Bey's drift. Må dette afvises, er spørgsmålet, om også en tvist mellem fru Trost's agentur og det repræsenterede selskab ville kunne antages at være en tvist vedrørende driften af et agentur efter betydningen i domskonventionens artikel 5, nr. 5.

I betratning af disse spørgsmål i forbindelse med fortolkningen af domskonventionen udsatte Bundesgerichtshof ved kendelse af 21. marts 1981 sagen og forelagde i medfør af artikel 3 i protokollen vedrørende fortolkningen af domskonventionen følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse:

»1. Må det antages, at en mellemmand (Vermittlungsvertreter), jf. Handelsgesetzbuch, § 84 ff, skal betragtes som et 'agentur' eller en 'lignende virksomhed', jf. artikel 5, nr. 5, i Det europæiske Fællesskabs Konvention af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (herefter benævnt konventionen)?

2. Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende:

a) Foreligger der sager vedrørende 'driften' af et agentur eller en lignende virksomhed, i henhold til fuldbyrdelseskonventionens artikel 5, nr. 5, dersom agenturet eller den lignende virksomhed efter fuldmagt fra den bedrift, som agenturet eller den lignende virksomhed er mellemmand for, ligeledes engagerer en tredjemand som mellemmand for bedriften, mod provision modtager dokumenterne for de af tredjemanden formidlede kontrakter, og fremsender dem til bedriften, samt vejleder og rådgiver tredjemanden

og

dersom der på grundlag af den pågældende tredjemands virksomhed som mellemmand opstår tvister mellem bedriften og denne om hans provision og kompensation for goodwill?

b) Såfremt spørgsmål 2, litra a) besvares benægtende:

Omfatter begrebet 'sager vedrørende driften af ... et agentur eller en lignende virksomhed', jf. fuldbyrdelseskonventionens artikel 5, nr. 5, tvister mellem bedriften og agenturet eller den lignende virksomhed om disses provision og kompensation for goodwill?«

1. Første spørgsmål

Desangående har fru Trost, appelindstævnte i hovedsagen, fremfor alt lagt vægt på dommen i sag 14/76 (*Ets. A de Bloos SPRL* mod *Société en commandite par actions Bouyer*, dom af 6. oktober 1976, Sml. 1976, s. 1497 ff), hvori det fandtes at være et væsentligt kendetegn for en filial eller et agentur, »at virksomheden er underkastet hovedvirksomhedens ledelse og kontrol« (præmisserne 20-22). Dette må med sikkerhed gælde for firma Bey, da dets forretningsvirksomhed bestod i at afsætte produkterne fra firma Blanckaert & Willems, og herved måtte følge dette firmas anvisninger med hensyn til udvælgelsen af forretningsforbindelser og fastlæggelsen af forretningsbetingelser, med hensyn til kundereklame og kundeservice samt med hensyn til forretningsforholdenes afvikling. Herudover er det ifølge fru Trost navnlig vigtigt, *at* hendes repræsentationskontrakt blev indgået af firma Bey på vegne af og i firma Blanckaert & Willems' navn på grundlag af herpå sigtende anvisninger — hvilket f.eks. viste sig ved områdetildelingen — *at* de

af fru Trost formidlede kontrakter blev indsamlet af firma Bey og fremsendt til firma Blanckaert & Willems, og *at* firma Bey også — stadig under iagttagelse af hovedvirksomhedens anvisninger — medvirkede ved udarbejdelsen af provisionsafregningerne. For firma Bey's vedkommende, som — jf. en skrivelse fra firma Blanckaert & Willems — var det nævnte firmas kontaktkontor, der havde pligt til at aflægge regelmæssige rapporter, kan der altså antages at foreligge et ægte underordnelsesforhold, hvilket også fremgår af, at firma Bey måtte lukke sit kontor, da kontraktsforholdet med firma Blanckaert & Willems ophørte. Herudover taler ifølge fru Trost tanken bag domskonventionens artikel 5, nr. 5, for, at bestemmelsen må finde anvendelse på firma Bey, idet tanken nemlig er, at man må antage kompetence dér, hvor det er muligt indgående og hurtigt at foretage en bedømmelse af de faktiske omstændigheder, hvilket i nærværende sag med sikkerhed må gælde for det sted, hvor de relevante kontrakter blev afsluttet, og de afgørende begivenheder i forretningsforholdet udspillede sig. Sidst, men ikke mindst, må der ved fortolkingen af artikel 5, nr. 5, også tages hensyn til et vist »socialt element«. For som hovedregel er det kun store virksomheder, der har filialer og agenturer, mens deres medkontrahenter for det meste er små, økonomisk svage firmaer. Det er imidlertid for meget at forlange af de sidstnævnte, at de skal føre særdeles omkostningskrævende retssager i et andet land.

Heroverfor har Kommissionen taget det standpunkt, at der — i overensstemmelse med den kvalifikation af retsforholdene, som den forelæggende ret har foretaget — er tale om repræsentanter efter betydningen i den tyske Handelsgesetzbuch, § 84, altså om selvstændige og retligt set uafhængige personer, og at de betingelser, der ifølge retspraksis kræves for at anvende domskonventionens artikel 5, nr. 5, ikke foreligger opfyldt. Kommissionen anfører videre, at sådanne personer har pligt til at overholde visse retningslinjer ved formidlingen af forretninger, men inden for disse retningslinjer er de uafhængige og således ikke undergivet den repræsenteredes »ledelse«. Under disse omstændigheder kan det under ingen omstændigheder antages, at de betingelser, der i nyere praksis (dommen i sag 33/78, *Somafer SA* mod *Saarferngas AG*, dom af 22. november 1978, Sml. 1978, s. 2183 ff) opstilles vedrørende domskonventionens artikel 5, nr. 5, er opfyldt. I henhold hertil er det afgørende, at det ud fra ydre omstændigheder er let at fastslå, at der består en filial osv, som skal være centrum for erhvervsudøvelsen. Det første gælder ikke for repræsentanter, som ofte ikke har noget kontor, og har givet afkald på et firmanavn. Hvad angår det andet punkt er det uden betydning, at firma Bey i en skrivelse af 14. oktober 1975 betegner sig som »salgsleder«, og at det modtog, og fremsendte de af fru Trost formidlede kontrakter, og dermed efter anvisning fra firma Blanckaert & Willems udøvede en vis kontrol over for fru Trost. Derimod må der ifølge Kommissionen lægges vægt på — og det udelukker, at firma Bey var centrum for firma Blanckaert & Willems' erhvervsudøvelse — at *forretningsafviklingen* ikke skete ved firma Bey, men ved firma Blanckaert & Willems.

Angående denne uenighed må det først erindres, at begreberne i domskonventionens artikel 5, nr. 5, — jf. hidtidig retspraksis — ikke kun skal fortolkes selvstændigt og altså må have samme indhold i alle medlemsstaterne, men at der også — hvilket jeg allerede fremhævede i forslaget til afgørelse i sag 14/76 (Sml. 1976, s. 1511) — må tages udgangspunkt i en snæver fortolkning, hvorved man må være opmærksom på, at undtagelser fra grundsætningen i domskonventionens artikel 2 kun blev indført af hensyn til en ordentlig retspleje.

Det er efter retspraksis klart, at der i forbindelse med de tre begreber, som anvendes i domskonventionens artikel 5, nr. 5, gælder de samme materielle kendetegn, således at der f.eks., hvad angår agenturer, ikke kan antages noget andet, således som f.eks. Wieczorek mener (Kommentar zur Zivilprozeßordnung, 2. oplag, punkt B I a 1 vedrørende Zivilprozeßordnung § 21). Fru Trost's advokat påberåbte sig i den mundtlige forhandling *forsikring*sagenter. Dette er imidlertid irrelevant for det foreliggende problem, fordi der i domskonventionens artikel 8, stk. 2, findes særregler for forsikringsagenter.

Hvis man — som i sagen sket — fremfor alt søger at løse problemet ved hjælp af hidtidig retspraksis, kan man naturligvis ikke som sagsøgte tillade sig udelukkende at gennemgå dommen i sag 14/76. I denne dom udtaltes det vedrørende de materielle kendetegn ved domskonventionens artikel 5, nr. 5, faktisk kun, at det er karakteristisk for en filial osv., at den er undergivet hovedvirksomhedens kontrol og ledelse. Mere var ikke påkrævet dengang.

Efter min opfattelse har fortolkningen af den pågældende bestemmelse fået en ganske betydende afklaring i dommen i sag 33/78. Ifølge denne dom er det i første række vigtigt, at der foreligger ydre kendetegn, som skal fremtræde på en sådan måde, at det let kan fastslås, at der er tale om en filial osv. (præmis 11). Herved forudsættes det, at der foreligger et centrum for erhvervsudøvelsen, som udadtil varigt fremtræder som en repræsentation for hovedvirksomheden, med en ledelse, og materielt udstyret således, at det kan forhandle med tredjemand (præmis 12). Desuden er det afgørende, at tredjemand, skønt han ved, at der eventuelt opstår en retlig forbindelse med den i udlandet hjemmehørende hovedvirksomhed, ikke behøver at henvende sig direkte til denne, men kan indgå aftaler på det centrum for erhvervsudøvelsen, som repræsentationen udgør.

For det første kan det heraf udledes, at der må lægges vægt på et »agenturs« osv. objektive virksomhed, og at det derfor er irrelevant, hvorledes firma Bey har betegnet sig selv (»salgsleder«), og hvilke formuleringer der blev anvendt i isolerede skrivelser (»godt samarbejde« med fru Trost). Af den nævnte dom kan det for det andet udledes, at det for at kunne anvende domskonventionens artikel 5, nr. 5, ikke er tilstrækkeligt, at der foreligger *visse* begrænsninger af en repræsentants uafhængighed og *visse* muligheder for påvirkning fra hovedvirksomhedens side. For et agenturs vedkommende må det derimod kræves, at der faktisk er tale om en slags decentraliseret driftsdel, der i det væsentlige, ligesom hovedvirksomheden, har beføjelse til at drive forretningsvirksomhed, hvilket dog

naturligvis er begrænset til territoriet for den medlemsstat, som den befinder sig på. Dette må efter min opfattelse kræves, når henses til de ovennævnte citerede vendinger, navnlig formuleringen »centrum for erhvervsudøvelsen«.

Ved et retsforhold som det i hovedsagen omtvistede kan der altså ikke kun lægges vægt på den rolle, som et »agentur« spiller ved forretningsfremstød og forretningsformidling. Det vigtige er, om agenturet også deltager i forretningsafvikling og -gennemførelse, eller om dette udelukkende ligger i hænderne på hovedvirksomheden. I så henseende er det slet ikke uvæsentligt at nævne den tanke, der ligger til grund for kompetencereglen i artikel 5, nr. 5, hvorefter afvigelser fra den almindelige kompetenceordning kun vil kunne tillades af hensyn til en sagligt begrundet procesførelse, altså kun dér hvor værnetinget har en særlig tæt tilknytning til det omtvistede retsforhold. Det må nemlig ikke overses, at søgsmål, hvorunder det — i forbindelse med repræsentanter — kan komme på tale at anvende domskonventionens artikel 5, nr. 5, sædvanligvis opstår på grund af *afviklingen* af forretninger. Når det er hovedvirksomheden, der træffer afgørelse om at gennemføre afviklingen af en forretning, er denne virksomheds værneting givetvis »tættere på sagsgenstanden« end retten på det sted, hvor kontraktsforholdet blev indledt eller afsluttet. Dette er ganske åbenbart tilfældet i hovedsagen. For her drejer sagen sig for det første om provisionsbetalinger, der — som vi har hørt — altid skete direkte fra firma Blanckaert & Willems, og som ifølge Handelsgesetzbuch, § 87, litra a) også kan afhænge af forretningens udførelse og betalingen herfor. For det andet drejer det sig om agentur-goodwill, med hensyn til hvilken det ifølge Handelsgesetzbuch, § 89, litra b) spiller en rolle, om hovedvirksomheden stadig har fordel af den vundne kundekreds, altså om hovedvirksomheden endnu har forretningsforbindelser med sådanne kunder.

Lægges dette til grund, omfatter begreberne »agentur« osv. med sikkerhed ikke en typisk repræsentant som appelindstævnte, hvis virksomhed kendetegnes af en vis selvstændighed; selv om den repræsenterede har visse anvisningsbeføjelser med hensyn til forberedelse og afslutning af forretninger, »integreres« indstævnte i hvert fald ikke på en sådan måde i hovedvirksomheden, som det ubetinget må kræves for at kunne anvende domskonventionens artikel 5, nr. 5.

Noget andet kan imidlertid heller ikke antages vedrørende firma Bey, som havde yderligere opgaver, og som på en vis måde kunne gælde som firma Blanckaert & Willems' »anløbssted« i Forbundsrepublikken Tyskland. Man kan nu have sin tvivl om, at der var tale om en filial under firma Blanckaert & Willems, allerede fordi firma Bey åbenbart drev virksomhed for *flere* foretagender. Under alle omstændigheder var Bey's opgaver i forbindelse med afslutningen af en repræsentations kontrakter, kontrol af andre repræsentanters virksomhed, fremsendelse af deres kontrakter og deltagelse i provisionsafregningerne ikke tilrettelagt således, at Bey kan antages at være blevet et centrum for firma Blanckaert & Willems' erhvervsudøvelse, idet det jo helt åbenbart var sidstnævnte, som traf beslutningerne om, hvilke forretninger der skulle indgås, ligesom det sidstnævnte firma jo ganske alene traf beslutning om udførelsen.

Der kan således — som Kommissionen har foreslået — svares benægtende på Bundesgerichtshofs første spørgsmål.

Dette er muligt, uden at det herved også er nødvendigt at beskæftige sig med det yderligere problem, der blev rejst under den mundtlige forhandling. Problemet var, om man — hvad firma Bey angår — må udelukke, at der består kompetence efter domskonventionens artikel 5, nr. 5, allerede fordi firma Bey på grund af den forinden skete ophævelse af kontraktsforholdet med firma Blanckaert & Willems på det tidspunkt, der vel er det afgørende for sagsanlægget — jeg skal her henvise til Jenard-rapportens bemærkninger til domskonventionens artikel 8, nr. 2 — ikke længere kunne betragtes som firma Blanckaert & Willems' »agentur«.

2. Spørgsmål 2, litra a)

Efter det, der er blevet sagt vedrørende første spørgsmål, er det klart, at det problem, der forelægges med andet spørgsmål, kun skal behandles subsidiært.

Efter appelindstævntes opfattelse skal der også her svares bekræftende. Efter fru Trost's opfattelse er det vigtigt, at det var firma Bey, som afsluttede kontrakten om handelsagenturet mellem firma Blanckaert & Willems og fru Trost, og at fru Trost's virksomhed også øvede stærk indflydelse på driften af firma Bey, fordi de af fru Trost formidlede kontrakter skulle fremsendes til firma Bey og herfra ledes videre til firma Blanckaert & Willems, og fordi firma Bey også skulle udarbejde de fru Trost tilkommende provisioner. Der bortses i denne forbindelse fra de provisionskrav, der således opstod for firma Bey.

Heroverfor har Kommissionen henvist til den omstændighed, at de krav, som fru Trost gør gældende under den verserende sag, afhænger af forudsætninger, som måtte stå i forbindelse med driften af firma Blanckaert & Willems, nemlig af afslutningen og afviklingen af enkeltsalg, samt af oparbejdelsen af en kundekreds, som firma Blanckaert & Willems endnu har fordel af. Derfor kan man efter Kommissionens opfattelse kun nå til det resultat, at tvisten herom kun angår driften af firma Blanckaert & Willems.

Jeg skal desangående straks fremhæve, at Kommissionens argumenter også på dette punkt er de mest holdbare.

Ifølge den ovennævnte dom i sag 33/78 er det afgørende kriterium for at anvende domskonventionens artikel 5, nr. 5, at der mellem tvisten og den ret, hvor sagen anlægges, består en særlig snæver sammenhæng (præmis 7). Genstanden for en tvist vedrører driften af et agentur, såfremt rettigheder og pligter med henblik på den egentlige ledelse af agenturet er omtvistet (udlejning af den grund, som agenturet er indrettet på, ansættelse af det dér beskæftigede personale). Det er også tilfældet, såfremt det drejer sig om bindende tilsagn, som agenturet har indgået i hovedvirksomhedens navn, og som skal opfyldes i den stat, hvori kontrakten er indgået, og som agenturet befinder sig i, samt situationen med forpligtelser uden for kontrakt, der opstår på grund af en virksomhed, som et agentur har udøvet på sit forretningssted for hovedvirksomhedens regning.

I hovedsagen er der ikke tvist om rettigheder og pligter med henblik på den egentlige ledelse af agenturet i overensstemmelse med de eksempler, der er angivet i retspraksis. Der er lige så lidt tale om forpligtelser hidrørende fra firma

Bey's virksomhed, for der er strid om krav opstået ved, at fru Trost formidlede salgsforretninger for firma Blanckaert & Willems og oparbejdede en kundekreds for dette firma; de pågældende krav påvirkes imidlertid af betingelser, der blev opfyldt under driften af firma Blanckaert og Willems. Der er endelig heller ikke tvist om forpligtelser, som er indgået af firma Bey i firma Blanckaert & Willems' navn. Provisionskravene er nemlig stiftet direkte på grundlag af de kontrakter, som fru Trost indgik for firma Blanckaert & Willems; men for så vidt som handelsagent-goodwill beror på en kontrakt, som firma Bey har afsluttet i firma Blanckaert & Willems' navn, er det dog under alle omstændigheder vigtigt, at krav opstået herved — som Bundesgerichtshof selv har forklaret — ikke skal opfyldes i den stat, hvor firma Bey (»agenturet«) havde sit forretningssted.

Netop fordi der ikke ses at foreligge den i retspraksis krævede snævre sammenhæng mellem de rejste krav og en tysk retsinstans, må man altså, hvis det stadig skulle være relevant, besvare spørgsmål 2, litra a) benægtende.

3. Spørgsmål 2, litra b)

Også dette spørgsmål behøver jeg kun at tage stilling til subsidiært.

Allerede i forslag til afgørelse i sag 14/76 udtalte jeg — og det vil jeg fastholde — at det ikke er meningen og formålet med den relevante bestemmelse at fastsætte kompetenceregler for datterselskabers søgsmål mod moderselskaberne, hvorimod det i det væsentlige drejer sig om, at tredjemand, der har et udestående med filialer osv., lettere skal kunne gennemføre sin retsforfølgning ved en ret, der nærmere tilknytning til det sagsforhold, der skal pådømmes. Man kan nemlig dårligt forestille sig tvister mellem på den ene side filialer, efter betydningen i domskonventionens artikel 5, nr. 5, og på den anden side hovedvirksomheden, fordi filialer rigtigt forstået normalt ikke er selvstændige retssubjekter eller fordi — hvor dette alligevel er tilfældet — det må antages, at hovedvirksomheden udøver økonomisk og altså dermed en faktisk kontrol.

Desuden er det vigtigt, at der — hvis der skal kunne tales om tvister om driften af et agentur — må være tale om pligter, som agenturet afvikler for hovedvirksomheden på eget ansvar. Det kan med sikkerhed ikke antages i nærværende tilfælde. Det ligger nemlig uden for enhver tvivl, at de omtvistede krav skal honoreres af hovedvirksomheden selv og herved ikke kun handelsagentur-goodwill, men også — og det gælder, selv hvis agenturet havde med provisionsberegningerne at gøre — provisionskravene.

Afslutningsvis kan jeg derfor foreslå, at der gives følgende svar på Bundesgerichtshofs præjudicielle anmodning:

Det kan ikke antages, at en handelsagent, jf. Handelsgesetzbuch, § 84 ff, hvis virksomhed består i at formidle forretninger, som udelukkende udføres, og

afvikles af det repræsenterede foretagende, driver et agentur eller en lignende virksomhed efter betydningen i domskonventionens artikel 5, nr. 5. Dette gælder også, hvis den pågældende repræsentant i henhold til fuldmagt fra den virksomhed, som han arbejder for, ansætter yderligere tredjemænd som repræsentanter, på provisionsbasis modtager de af tredjemanden formidlede kontrakter, og fremsender dem til hovedvirksomheden, samt leder og bistår tredjemanden.